

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **K.**, bývajúceho v S., v dovolacom konaní zastúpeného **J.**, advokátkou so sídlom v K., proti žalovaným **1/ T.**, bývajúcej v K., v dovolacom konaní zastúpenej **J.**, advokátom so sídlom v K., **2/ D.**, bývajúcej v S., **3/ T.**, bývajúcemu v P. **o zaplatenie 7 162,72 Eur (215 784 Sk) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 29 C 325/1998, o dovolaní žalovanej 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 30. mája 2013 sp. zn. 5 Co 4/2013 takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 30. mája 2013 sp. zn. 5 Co 4/2013 **zrušuje** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Košice II rozsudkom zo 16. februára 2006 č.k. 29 C 325/98-158 v spojení s opravným uznesením z 2. februára 2007 a v spojení s uznesením zo 7. februára 2007 uložil žalovanej 1/ povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 71 928 Sk s príslušnými úrokmi z omeškania a žalovanému 3/ povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 143 856 Sk s príslušnými úrokmi z omeškania, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobu voči žalovanej 2/, ako aj nad 9 %-né úroky z omeškania zamietol. Žalovaným 1/ a 3/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania a na účet okresného súdu nahradiť trovy konania štátu. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť trovy konania žalovanej 2/. Za základ svojho rozhodnutia vzal zistenia, že žalobca počas pobytu v K. uskutočneného na pozvanie otca žalovaných T., ktorý zomrel X., využil možnosť kúpy osobného motorového vozidla typu M., že vozidlo kúpil z vlastných peňažných prostriedkov (otec žalovaných T., kúpu osobného vozidla pre žalobcu iba sprostredkoval), že jeho prepravu na S. uskutočnil na vlastné náklady a že po uplynutí blokačnej doby jedného roka mu malo byť vozidlo formálne

odpredané za symbolickú cenu jednej koruny. Tieto zistenia mal preukázané predovšetkým z výsluchu žalobcu, listinných dôkazov nachádzajúcich sa v spise Okresného súdu Košice I sp. zn. 11 D 67/96, z výsluchu svedka I. a ďalších okolností, ktoré vyšli v konaní najavo svedčiacich v prospech tvrdení žalobcu. Na základe uvedených zistení dospel k záveru, že predmetné osobné motorové vozidlo bolo vo vlastníctve žalobcu a nie otca žalovaných. Táto vec bola preto v rozpore so zákonom pojatá do dedičstva po nebohom T. a nesprávne pripadla žalovanému 3/ s povinnosťou vyplatiť žalovanú 1/ v pomere jednej tretiny z hodnoty vozidla. Keďže žalovaný 3/ v priebehu konania vozidlo predal, pripustil uznesením žalobcom navrhnutú zmenu žaloby (žalobca sa pôvodne domáhal určenia, že on je výlučným vlastníkom vozidla) a uložil žalovaným 1/ a 3/ povinnosť zaplatiť mu peňažné plnenie pozostávajúce z kúpnej ceny vozidla v sume 6.842,50 kanadských dolárov (CAD), z manipulačného poplatku pri jeho preprave v sume 140 CAD a z dopravných poplatkov za prepravu v sume 1.010 CAD. Právne vec posúdil ako majetkový prospech získaný žalovanými 1/ a 3/ plnením z právneho dôvodu, ktorý dodatočne odpadol (§ 451 ods. 1 a 2 OZ). Žalobu smerujúcu proti žalovanej 2/ zamietol pre nedostatok jej vecnej pasívnej legitímácie v konaní (žalovanej 2/ nepripadol v dedičskom konaní žiaden podiel na vozidle). Na námietku premlčania vznesenú žalovanou 1/ neprihliadol, keď dospel k záveru, že k získaniu bezdôvodného obohatenia došlo úmyselne, v ktorom prípade platí 10 ročná objektívna premlčacia doba (§ 107 ods. 2 OZ). Rozhodnutie o trovách odôvodnil zásadou zodpovednosti za výsledok v sporovom konaní (§ 142 ods. 1 O.s.p.).

Krajský súd v Košiciach konajúc znovu (po zrušení Najvyšším súdom SR) o odvolaniach žalovaných 1/ a 3/ a žalobcu (jeho odvolanie smerovalo len proti uzneseniu o trovách konania) po zopakovaní a doplnení dokazovania rozsudkom zo 7. júla 2010 sp. zn. 5 Co 201/2009 a uznesením z 20. septembra 2010 sp. zn. 5 Co 201/2009 v spojení s opravným uznesením z 10. novembra 2010 sp. zn. 5 Co 201/2009, rozsudok okresného súdu v znení opravného uznesenia zmenil tak, že žalobu zamietol, osobitným uznesením žalovaným priznal náhradu trov konania a uložil žalobcovi povinnosť nahradiť štátu ním platené trovy. V odôvodnení rozsudku uviedol, že z dôvodov rozhodnutia okresného súdu nie je zrejmé, čo vlastne zistil, keď tvrdí také okolnosti, ktoré si navzájom protirečia (že vozidlo bolo vo vlastníctve žalobcu, resp. že bolo pre neho kupované).

Na podklade dovolania, podaného žalobcom, Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací uznesením z 21. novembra 2012 sp. zn. 6 Cdo 76,77/2011 (po druhý krát)

rozsudok krajského súdu zo 7. júla 2010 sp. zn. 5 Co 201/2009 a uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 20. septembra 2010 sp. zn. 5 Co 201/2009 v spojení s opravným uznesením z 10. novembra 2010 sp. zn. 5 Co 201/2009 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že spôsob, akým odvolací súd postupoval v rámci hodnotenia dôkazov, nezodpovedá ustanoveniu § 132 O.s.p. Následne nemôžu byť preto správne jeho skutkové zistenia, ku ktorým dospel a ani právne závery, ktoré z týchto vadných skutkových zistení vyvodil. V rozhodnutí uviedol aj iné dôvody potrebné z hľadiska ďalšieho konania.

Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 30. mája 2013 sp. zn. 5 Co 4/2013, konajúc v intenciách zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 214 O.s.p., rozsudok okresného súdu v spojení s opravnými uzneseniami potvrdil a rozhodol, že o trovách odvolacieho konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Uviedol, že skutkové zistenia prvostupňového súdu sú založené na hodnotení dôkazov, pri ktorom súd prvého stupňa postupoval v súlade s ustanovením § 132 O.s.p., že v hodnotení dôkazov, prípadne poznatkov, ktoré vyplynuli z prednesov účastníkov alebo vyšli najavo inak, nie je logický rozpor a teda, že výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z ustanovení §§ 132 až 135 O.s.p.. Pokiaľ ide o právne posúdenie veci uviedol, že okresný súd použil na vec správny právny predpis a aj ho správne vyložil. Považoval preto rozsudok súdu prvého stupňa za vecne správny.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala včas dovolanie žalovaná 1/. Navrhla rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. K prípustnosti a dôvodnosti dovolania uviedla, že jej postupom odvolacieho súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Nesprávny postup odvolacieho súdu spočíval v tom, že zrušujúce uznesenie najvyššieho súdu nebolo jej právnomu zástupcovi J. doručené predtým, než Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 30. mája 2013 sp. zn. 5 Co 4/2013 znova o odvolaní rozhodol, hoci žalovaná 1/ splnomocnila uvedeného advokáta plnomocenstvom z 11. marca 2011 na zastupovanie v dovolacom konaní. Jej právny zástupca sa až po doručení tohto rozsudku, z jeho odôvodnenia, prvýkrát dozvedel, že o žalobcom podanom dovolaní bolo už medzičasom uznesením najvyššieho súdu rozhodnuté. Žalovaná 1/ (jej právny zástupca) sa preto nemala možnosť k zrušujúcemu uzneseniu najvyššieho súdu nijako vyjadriť (či už na pojednávaní alebo písomnou formou).

Žalobca považoval dovolanie podané žalovanou 1/ za neopodstatnené.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal predovšetkým prípustnosť dovolania proti napadnutému potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu a dospel k záveru, že je prípustné a súčasne i dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 ods. 1 a § 238 O.s.p.

Dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 ods. 1 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.).

Žalovaná 1/ v dovolaní netvrdila, že v konaní došlo k procesným vadám v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p.; existencia väd tejto povahy ani nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Zostávalo teda posúdiť, či konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté vadou uvedenou v ustanovení § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., existenciu ktorej dovolateľka v dovolaní výslovne namietala.

Podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Vo všeobecnosti pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým znemožní realizáciu tých procesných práv, ktoré účastníkom občianskeho súdneho konania procesné predpisy priznávajú za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237ods. 1 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už v uznesení z 28. novembra 2013 sp. zn. 5 Cdo 434/2012, ktoré bolo uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod číslom 141, ročník 2014, zošit 10 zaujal právny názor, podľa ktorého ak bolo rozhodnutie odvolacieho súdu o odvolaní zrušené dovolacím súdom, je odvolací súd povinný

ešte pred svojím ďalším rozhodnutím o odvolaní doručiť účastníkovi zrušujúce rozhodnutie a vytvoriť mu procesnú možnosť reagovať v primeranej lehote na situáciu, ktorá vznikla zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu. Porušenie týchto povinností odvolacím súdom má za následok odňatie možnosti účastníka pred súdom konať (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.); (pozri aj uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 193/2010). Uvedený právny názor platí obdobne aj v prípade, ak zrušujúce uznesenie najvyššieho súdu nebolo doručené pred ďalším rozhodnutím krajského súdu advokátovi účastníka, hoci bol účastníkom splnomocnený pre dovolacie konanie. V takomto prípade nepostačuje, ak zrušujúce uznesenie najvyššieho súdu bolo doručené len účastníkovi konania (§ 49 ods. 1 prvá veta O.s.p.). Účastník totiž má právo, aby sa včas dozvedel o dôvodoch zrušujúceho rozhodnutia najvyššieho súdu ním zvolený zástupca a aby sa tomuto zástupcovi vytvorila procesná možnosť so znalosťou veci v mene účastníka reagovať na situáciu vzniknutú zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu.

Podľa dovolacieho súdu v posudzovanej veci práve o takýto prípad ide.

Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaná 1/ potom, ako Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo 7. júla 2010 sp. zn. 5 Co 201/2009 znova vo veci samej rozhodol, splnomocnila na zastupovanie v dovolacom konaní advokáta J. plnomocenstvom z 11. marca 2011 (č.l. 370 spisu). Odvolací súd mal preto uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. novembra 2012, ktorým bol uvedený rozsudok krajského súdu zrušený, predtým, než vo veci znova o odvolaní žalobcu rozhodol, doručiť v zmysle § 49 ods. 1 veta prvá O.s.p. zástupcovi žalovanej 1/ a nie priamo účastníčke konania. Týmto nesprávnym postupom odvolací súd znemožnil žalovanej 1/ (jej právnenému zástupcovi) včas sa dozvedieť dôvody rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré ho viedli k zrušeniu rozsudku krajského súdu. Zástupca žalovanej 1/ tak nemal reálnu možnosť v konaní pred odvolacím súdom v jej mene reagovať na skutkové a právne závery uvedené v zrušujúcom uznesení najvyššieho súdu a vyjadriť sa k nim. Žalovaná 1/ bola teda vylúčená z možnosti, a to treba zdôrazniť, so znalosťou veci skutkovo a právne v ďalšom konaní argumentovať a tak ovplyvniť výsledok konania vo svoj prospech. Odvolací súd preto zaťažil konanie vadou v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Navyše treba dodať, že uvedený procesný postup odvolacieho súdu vykazuje znaky zmätočnosti.

Rozsudok nadobúda účinky zaručujúce mu jeho nezmeniteľnosť a zároveň i záväznosť za predpokladu, že bol riadne doručený účastníkom a že ho už nemožno napadnúť riadnym opravným prostriedkom (§ 159 ods. 1 O.s.p.). Obdobne, aj v prípade uznesenia, nastáva jeho

záväznosť (ak sa uznesenie nevyhlasuje), okamihom jeho doručenia účastníkom konania (§ 170 ods. 1 O.s.p.). Pritom v zmysle § 49 ods. 1 veta prvá O.s.p. platí, že ak má účastník zástupcu s plnomocenstvom pre celé konanie, doručuje sa písomnosť len tomuto zástupcovi. To znamená, že v takomto prípade účinky doručenia rozhodnutia nastávajú až okamihom jeho doručenia splnomocnenému zástupcovi účastníka. Bez takéhoto účinného doručenia rozhodnutie zásadne nemôže nadobudnúť ani právoplatnosť. Uvedené sa v zmysle ustanovenia § 243c O.s.p. vzťahuje aj pre konanie na dovolacom súde.

Ak v danej veci krajský súd nedoručil zrušujúce uznesenie najvyššieho súdu zástupcovi žalovanej 1/, ale priamo účastníčke konania (viď č.l. 383 spisu), účinky doručenia nenastali a teda uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu nenadobudlo právoplatnosť. Nemohlo preto dôjsť ani k účinnému zrušeniu rozsudku krajského súdu označeného vo výroku uznesenia najvyššieho súdu. Keďže procesný následok vyplývajúci z výroku rozhodnutia najvyššieho súdu nenastal (rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 7. júla 2010 nebol účinne zrušený), odvolací súd nemohol o veci ďalej konať a znovu o odvolaní žalobcu rozhodnúť. Ak tak urobil, postupoval zmätočne v rozpore s citovanými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku.

Žalovaná 1/ teda opodstatnene namietala, že konanie pred odvolacím súdom je postihnuté vadou v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Ide o vadu konania, ku ktorej dovolací súd musí vždy prihliadať (§ 242 ods. 1 O.s.p.) a pre ktorú musí napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. marca 2015

JUDr. Ivan Machyniak, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Zuzana Pudmarčíková